

Анатолій Бурдейний

НЕВТОМНИЙ ПРАЦІВНИК НА РІДНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ НИВІ ПОЛТАВЕЦЬ ГРИГОРІЙ КОВАЛЕНКО

(до 150-річчя від дня народження)

Григорій Коваленко (5.02.1868–15.12.1937) – український культурно-громадський і політичний діяч, письменник, художник, видавець, учений. Фото, м. Полтава, 1912

Григорій Олексійович Коваленко (1868–1937) – один із найбільш працюючих українців-інтелігентів кінця XIX – початку XX століття, письменник, громадський і культурний діяч, видавець, дослідник історії та етнографії, художник, народний лікар. І хоч 150-літній ювілей цього патріота-достоїнника, який скромно відзначили його земляки й шанувальники в лютому 2018 року, на жаль, не став подією державного значення і масштабу (очільникам України ще доростати й доростати до рівня його свідомості), життєвий і творчий шлях Григорія Коваленка заслуговує якнайширшого висвітлення і якнайвищого пошанування.

Народився майбутній діяч-культурник 24 січня (5 лютого н. ст.) 1868 року в присілку Липняки Переяславського повіту Полтавської губернії (тепер – територія Баришівського району Київської області).

Родина Коваленків зберегла давні козацькі традиції, була певною мірою освіченою, любила живопис. Ось як пише Григорій Олексійович у короткій автобіографії (грудень 1921 р.) про свою освіту: «Ріс у козацькій родині, де не переривалася стара козацька традиція, освіта, культура. Діди й батьки були любителями і знавцями церковної науки і української поезії. Дід доброю українською мовою написав свою автобіографію, яка зберігалася і перечитувалася його нащадками. Здавна у сім'ї трималася, не переводячись, і традиція малярства. До 8-ми років я навчався дома, а коли вже добре вмів читати й писати, мене віддали в народну школу, курс якої я закінчив в 11 років. До 14-ти навчався самотужки, багато читав, допомагав у домашній роботі». Він закінчив

ПІСЬНЯ.

Сумно вітер реве
Завиває і реве
Стару стріху на вбогій хатині...
У господі своїй,
Непривітній, тісній,
Я сумую в німій самотині.

Де-ж ті ясні дні
І веселі пієнні,
Де ті квітки і пташки поділись,
Що весною не раз,
У лихий горя час
Самотнього мене веселили?

А тепер замієць їх,
Тих пієнь голосних,
Замієць днів і веселих і яєних, —
Кругом мене вегає
Моє лихо німе,
Від сліз радієць у серденьку гасне...

Ой ви, слєзєві гіркі,
Ой ви, думки тяжкі!
На що душу мінє пригнітили?
Де ви яєні дні,
І надії мої,
І жадання, і силу поціли?...
1890 р.

Гр. Ковалєнкє.

Родина Коваленків: Григорій, його дружина Раїса Іванівна, донька Ксенія, син Петро. Фото, 1901

Баришівську народну школу, а 1886 року – Полтавську фельдшерську школу. Працюючи на посаді земського фельдшера та вчителя в селі Дем'янець – тепер Переяслав-Хмельницького району на Київщині – прилучився до глибин народної культури: там визріла його національна свідомість. 1890 року молодий Коваленко стає вільним слухачем Московського університету (1890–1895), улаштується фельдшером при університетській клініці. 1891 року він працює фельдшером у селі Лопуховці – тепер Аткарського району Саратовської області (Росія). Своєрідним підсумком цієї діяльності стає стаття «Щедрівки в Саратовській губернії», опублікована у львівській «Зорі». Того ж року «Етнографическое обозрение» вміщує його першу наукову працю – «Про народну медицину в Переяславському повіті». Пізніші науково-популярні брошури «Клопіт в селі Білашівці», «Чума на людях», «Від чого вмерла Мелася» також були продиктовані бажанням піднести свідомість і культуру народу та поліпшити умови селянського життя.

У 1890-х роках Григорій Коваленко друкує і свої вірші, поему «Зоя», оповідання, наукові статті, малюнки в «Зорі», водночас створює цілу мистецьку галерею портретів україн-

Григорій Коваленко. Діти

ських письменників: Тараса Шевченка, Івана Котляревського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Євгена Гребінки, Пантелеймона Куліша. Він широ захоплюється життєписом і творчістю Тараса Шевченка і звертається через журнал «Зоря» до літературознавців із пропозицією ознайомити громадськість з архівом III-го відділу в Петербурзі, де зберігалися ще не відомі матеріали про Кобзаря. Свою любов до Т. Шевченка культурно-громадський діяч носитиме в серці упродовж цілого життя.

З 1895 року з допомогою письменника Бориса Грінченка і правника Іллі Шрага Коваленко перебирається до Чернігова, працює там діловодом, а пізніше – помічником секретаря міської управи, близько сходиться з М. Коцюбинським, В. Самійленком та іншими діячами культурно-освітнього руху.

ДО ДНІПРА.

[Рис. Гр. Коваленка.]

До звіль твоє сумішчє і ласкавіє,
 До гір, ріє, зеленєх берєгє —
 Тїй бїдїє сїм зїнову повертєс.
 Далєко був я, довго там блукєв...
 Помїж людїє чужкє, серед клєнотїє
 І борєбї, на „стєгнєх“ бурчєж мїт —
 Я зєдуєв тєбє, мїє дружє-бєтєку,
 Прїєїт тєбї я чїрїєї нєслєвє.
 Прїєїм мєнє, і лєскєю і прєщєнїєм
 Моє збєлїлє душє зєспокїєї;
 І моїє слєвє тї ємїє у звїлєжє,
 І рєчїє моєє сєрцє окрєпїє.
 Вїднєчїєвє я думкєю вїд давнє
 Нє сїє зєлєнїє рїднїє берєгє,
 У стєгєдєх, у зрїєхє молєдчїєх —
 Я бєчєє слєвїє тут сїєїє твєїє,
 Стрєшнїєх, зєвзятїєх і вїлнєлюбїєвєх.

1894 р. На Днїпрє. Гр. Ковалєнкє

Я чує лунєннє тєх пієсєн, і сурї,
 І кєвєнїє, — лунє їїлє вїдмєнєм,
 Знїєкєчїє дєвє в гєлбїнїє зрїє...
 І тїєїє вїтєрєць мєїє прїєнєсїє
 Рєзлєвє гєїдємєцкє з тїєх зрїє, —
 Рєзлєвє прє дїєлє сумнїє, крїєвєї...
 Вїднєчїєвє мїєїє дїєх нє тїєїє гєрї,
 Дє нєгєвєлє Кєбзєрє-прєрєкє,
 Щє мєнє бєїтєїє будїє
 І будїтє нєє вїє снїє, нєзлєїє їє смєртїє.
 Щє дєїєнєє клєнєтє тєм нє чїтє;
 Крїєкєм сїєїє рїднє Зкрєїнє:
 Пєнєд гєрєю вїє вїтєрєць,
 І пєлєцє тєм вїєшє Днїпрєвє звїлє.
 І гєлєвє скїєлє я до Хрєстє,
 Щє вїєкє нєрїєвє, як нє Гєлєтєтї,
 Як прєлєр, нєрїєтїєї зє вєє свїєтє,
 Зє вєїє покрїєвєжєннє, зє вєлєю їє долє...
 До тєбє, Днїпрє, я вєрнєє сє зновє.
 Прїєїм мєнє, і лєскєю і прєщєнїєм
 Моє нєбїтє сєрцє зєспокїєї.
 Нєхєїтїє — грїєїє облєвїєшїє, сїлє нєбрєвїєшїє,
 Я зновє вєрнєє до жїєнїєї і борєбїє.
 А як нєблїєжїтє сє кїєнєць сумнїє
 І єдїєнєкєє моєє жїтїє,
 Як бєнєздїєїєм гєлєдєм нєвїє
 Нє мєнє вїтєрє смєртїє, — я вєрнєє
 До тєбє зновє, мїє дружє, мїє тїє бєтєку,
 Щєбє слєдєчїє рєзлєвє твєїє звїлє
 Прє дїєлє тємнїєїє і дєвїєчїєї;
 Щєбє до єстєїєвїєїє звїєлїє чїтє
 Спєкїєїєнє, дєвїєїє пієснєю, щєбє сїєїєвє
 Тєїє тїєїє вїтєрєць... Єстєїєїє рєз,
 Вїємрєлєчїє, я глєкє нє тє гєрє,
 Нє стєжє нєдїєїє вїєзлєчєннє — Хрєст, —
 І єчїє зєтїєлєю нє вїєкє спєкїєїєнє...

Поезія «До Дніпра». Власноручна правка Григорія Коваленка

Для народної книгозбірні, що її видавав Б. Грінченко, Григорій Олексійович подав і свої твори, зокрема збірку оповідань і поем «Правдиве слово», нарис «Іван Котляревський», серію літературних портретів українських письменників, створив близько 100 картин і портретів українських письменників та літературних ілюстрацій.

У Чернігові М. Коцюбинський, В. Самійленко, Б. Грінченко та Г. Коваленко організували видавничий проект літературного альманаху «Хвиля за хвилею». Коваленкові під час реалізації цього проекту випадає чи не найважче завдання: листування з літераторами, редагування та підготовка до друку їхніх творів. І, на думку науковців, великою заслугою саме Григорія Олексійовича було те, що в альманасі «Хвиля за хвилею» друкувалися Іван Франко, Осип Маковей, Дніпрова Чайка, Агатангел Кримський.

Очевидно, участь у відкритті пам'ятника І. П. Котляревському в серпні 1903 року в Полтаві, зустрічі з видатними представниками національно свідомої інтелігенції схиляли Г. Коваленка 1905 року перебраться в Полтаву.

Тут він улаштувався працювати секретарем міської управи й одразу ж зініціював – разом із Миколою Дмитрієвим і Панасом Мирним – створення міського товариства «Просвіта» (статут товариства 1906 року було відхилено місцевою владою як проєкт націоналістичної громадської інституції). Цією ж ініціативною групою було організоване видавництво журналу-тижневика «Рідний Край», Г. Коваленко став одним із відповідальних редакторів цього часопису. У ті ж роки під впливом В. Кричевського він захопився етнографією, українською історією й невдовзі подарував читачам цінний підручник «Українська історія. Оповідання з історії України», відомий у 2-х редакціях – 1906 і 1912 (переробленій та доповненій) років, що мав п'ять пізніших перевидань.

1911 року виходить збірка гуморесок «Жарти життя» і книжка «Про кріпацьку неволю, як вона настала і як зникла». У другій із названих праць схарактеризовано становище українських селян від доби Київської Русі до кінця XIX століття й акцентовано, що приєднання України до Росії спричинило значне погіршення долі селянства, цілковите його закріпачення. Київський тимчасовий комітет у справах друку арештовує це видання і знищує весь його 3-тисячний наклад. У полтавському архіві Г. Коваленко виявляє листи Є. Гребінки й разом із нарисом про письменника публікує їх у «Трудах» місцевої архівної комісії. Там само вже 1912 року він друкує своє етнографічне дослідження «Деякі риси українського стилю в зв'язку з питанням про походження української хати».

Упродовж 1913–1914 років невтомний культурник видавав у Полтаві місячник народного здоров'я і природознавства «Життя і знання» (із 1914 – «Вісник життя і знання»). Це видання адресувалося всім, хто дбав «про освіту, здорове життя і кращу долю нашого

народу». Такий напрямок не припав до смаку владі, і восени 1914-го журнал закрили, а Г. Коваленко потрапив до в'язниці. У цьому часопису він друкував свої твори під символічним підписом «К. Вільний».

Г. ПОЛТАВА
ЗАЛЪ КУПЕЧЕСКАГО КЛУБА
(бывше 2-е Общественное Собрание).

21 Ноября 1912 г.

ПОЛТАВСКОЕ ОБЩЕСТВО „БАЯНЪ“
УСТРАИВАЕТЪ

ВЕЧЕРЪ
УКРАИНСКОЙ
ИСТОРИЧЕСКОЙ ПЪСНИ

при участіи извѣстнаго бандуриста виртуоза
ГНАТА ГАЛАЙДЫ (Хоткевича),
КОБЗАРЯ
И. І. КУЧУГУРЫ-КУЧЕРЕНКО
и мужснаго хора О-ва „Баянъ“ подъ управленіемъ
Ф. Н. ПОПАДИЧА.

Передъ концертнымъ отдѣл. дѣйств. членъ О-ва „Баянъ“
В. А. ЩЕПОТЬЕВЪ
прочтетъ докладъ на тему:
„УКРАИНСКІЯ ИСТОРИЧЕСКІЯ
ДУМЫ И ПЪСНИ“.

Программа концертнаго отдѣленія:

ОТДѢЛЕНІЕ I.

1) Дума про Морозенка	исп. кобзарь Кучугура-Кучеренко.
2) Дума на смерть Богдана Хмельницкаго	историческ. пѣсни ар. Н. Лысенкомъ исп. мужск. хоръ
3) Про Байду	историческ. пѣсни ар. Н. Лысенкомъ исп. мужск. хоръ
4) Про Дорошенка	историческ. пѣсни ар. Н. Лысенкомъ исп. мужск. хоръ
5) Про Швачку	народн. думы исполн. Г. Галайда.
6) Про трьохъ братьевъ	народн. думы исполн. Г. Галайда.

ОТДѢЛЕНІЕ II.

1) „Невольничий плачъ“ — нар. дума леп. Кучугура-Кучеренко.	
2) „Про Софрона“	ист. пѣсни аранж. Н. Лысенкомъ исп. мужск. хоръ.
3) „Про Залзняка“	ист. пѣсни аранж. Н. Лысенкомъ исп. мужск. хоръ.
4) „Гей послушайте, гей повѣдайте“	ист. пѣсни аранж. Н. Лысенкомъ исп. мужск. хоръ.
5) „Про Саву Чалого“	народн. думы исп. Г. Галайда.
6) „Буря на Чорному морі“	народн. думы исп. Г. Галайда.

Начало въ 8 1/2 ч. вечера.

Отвѣтственный распорядитель
Предсѣдатель Правленія О-ва „Баянъ“ Данковскій.

печатать разрѣшено. Полтава, Тип. И. Ш. Гуревича.

У період Української революції 1917–1921 років Г. Коваленко перебуває в самому центрі громадсько-політичного життя Полтави: входить до Комітету українських поступових партій та організацій (1904 року

входив до Української демократичної партії, 1905–1917 – до Української радикально-демократичної партії); від українських демократичних організацій обирається до Полтавської міської думи, також до міської української просвітно-лекційної комісії, стає дійсним «народним лектором». Із тих часів відома його характеристика інтернаціоналістів, яку політик дав під час засідання міської думи: «– Знаєте, який громадянин найбільше підходить під таку характеристику, що й батьківщини не має, або має її там, де його ліпше годують? Громадянин, що тільки й дбає про те, аби кишка йому була повна? Такого “громадянина” я годую в хліві – там його батьківщина, бо годують добре!»

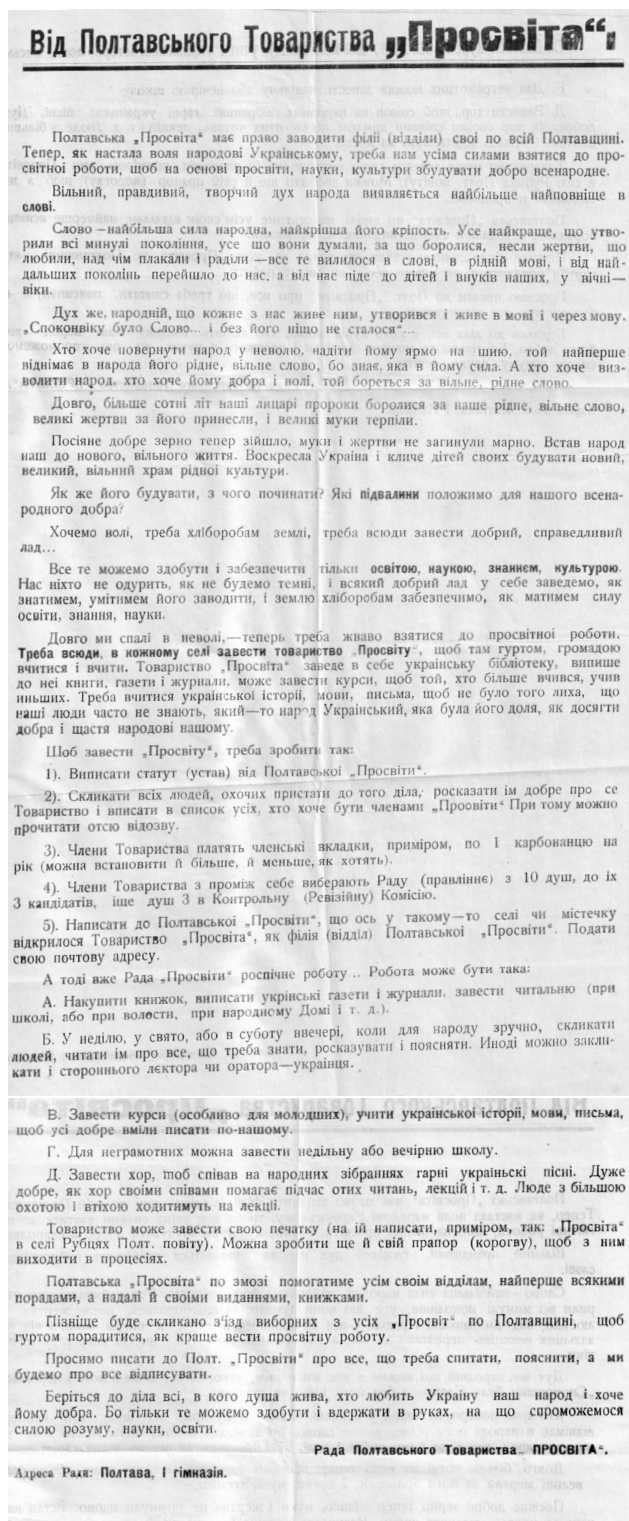
У квітні 1917 року відбулися установчі збори Полтавського міського товариства «Просвіта». На них головою просвітян Полтави обирають Г. Коваленка. Від імені полтавської «Просвіти» він виголошує промову на I Всеукраїнському з'їзді «Просвіти» у вересні 1917 року в Києві.

1919 року Г. Коваленко створює комітет зі святкування 150-річчя від дня народження Івана Котляревського. Радянська влада міста була проти «націоналістичних» торжеств. Але організатори збираються на мітинг на могилі зачинателя нової української літератури, відслужують панахиду його пам'яті, у театрі проводять святковий вечір. До урочистостей тоді долучилося близько 20 тис. осіб.

У 1919–1921 роках Г. Коваленко працював інструктором народної освіти Полтавського повіту. Як історик та етнограф, він уходить до складу Полтавського наукового товариства при ВУАН. Був дійсним членом Полтавської губернської вченої архівної комісії, разом із В. М. Щербаківським, М. Я. Рудинським, В. О. Щепотьєвим, Л. В. Падалкою організував губернський Комітет охорони пам'яток. 1924 року з полтавського музею звільняють директора Михайла Рудинського і кількох досвідчених працівників – і Г. О. Коваленко разом з іншими членами місцевого наукового товариства відмовляється від участі в подальших музейних проектах.

Тоді ж письменник розпочав працю над своїм найбільшим художнім твором – романом «Мрія давніх літ» – і повістю з доісторичного минулого України «Дажбожі діти». А в останні роки життя він написав ще й повість «Над Десною», яка 1993 року була опублікована в журналі «Криниця». У цьому ж часопису побачила світ і літераторова «повість з доісторичних часів» «Тур і Сокіл» (1992).

Г. Коваленко – доволі відомий у Полтаві перших десятиліть ХХ століття популяризатор минулого, адже одна за одною виходять друком такі його розвідки: «Ворожка» (1917), «Григорій Сковорода» (1919), «Яцько й Стецько» (1922), «Панас Мирний» (1926), «У сонячній країні» (1927). Але чимало зі створеного ним ще довго залишалося в рукописах:

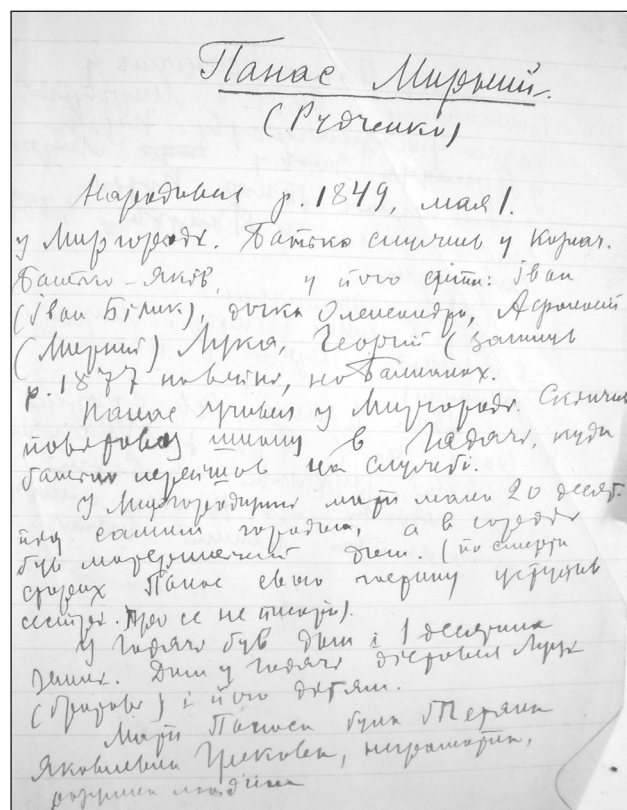

роман «Дажбожі діти» (1919), драма «Велика спадщина» (1920), повість «Над Десною» (1936), історичний роман «Юрко Соколенко» (1937). Такі факти засвідчують, наскільки активною була його творча діяльність і широкими – зацікавленнями.

У 1920–1930 роках Григорій Коваленко викладає біологію в Полтавській фельдшерсько-акушерській школі, деякий час працює директором цього навчального закладу. 1929 року в Харкові з'являється третє видання його підручника «Анатомія і фізіологія людини».

3 грудня 1926 року Українська академія наук в особі Агатангела Кримського вітала Григорія Коваленка із 40-річчям його «видатної, енергійної і висококорисної науково-літературної й громадської праці українського письменника». Із привітання науковців: «Бажаємо здоров'я відомому українському письменнику, представнику давньої генерації громадських діячів, який ще в жорстоких умовах царату розвивав і завжди підносив своє гаряче слово на захист поневоленого робітництва і селянства, працюючи в галузях літератури, історії, етнографії, медицини, і віддав своє слово на користь суспільству» – слова не викинеш. Він таким був, він заслужив кожную з наведених характеристик. Побажання та ювілейні статті на пошану Г. Коваленка опублікували провідні республіканські видання.

етнографічні замальовки. Будучи палким прихильником українського театру, він часто створював і декорації до вистав Полтавського українського музично-драматичного гуртка. Картини митця зберігаються в полтавських літературно-меморіальних музеях Івана Котляревського та Панаса Мирного, у Чернігівському літературно-меморіальному музеї Михайла Коцюбинського, Баришівському краєзнавчому музеї, в Інституті літератури НАН України імені Т. Г. Шевченка в Києві. Із музею в Харкові його полотна під час Другої світової війни були вивезені до Німеччини, і їх обов'язково слід повернути в Україну. На жаль, діяльність Коваленка-художника чомусь досі висвітлюється в «малоросійському» дусі: про нього говорять як про «талановитого аматора», «ілюстратора», котрий «не мав професійної освіти»

Григорій Коваленко залишив певний слід і як художник-портретист та живописець. Серед його творів – оригінальні варіанти портретів Тараса Шевченка й Івана Котляревського, краєвиди Полтавщини й Чернігівщини, як-от «Хата на Павленках», «Над Ворсклою у Нижніх Млинах», «Клуна на Бобровиці в Чернігові» тощо. Окремі роботи митця експонуються в музеях Чернігова і Полтави; низку його портретів митців-класиків репродуковано в різних виданнях. Також відомі ілюстрації Г. Коваленка до творів Григорія Квітки-Основ'яненка, Тараса Шевченка, Пантелеймона Куліша та власних праць, обкладинки його роботи до багатьох випусків «Рідного Краю»,

і подібне, хоч давно мусив би бути альбом його творів, щоб широка громадськість мала можливість оцінити його талант.

Родина Коваленків проживала в Полтаві по вулиці Уютній, 3: дружина голови сім'ї Раїса Іванівна (1868 р. н.), донька Ксенія Каплуновська, сини Петро (1898 р. н.), Павло (1901 р. н.). До їхньої господи часто приходили студенти – у Г. Коваленка була багата бібліотека. Про це «пиліні» органи УНКВС напишуть згодом – в обвинувачувальних протоколах: «Коваленко в 1936 році у педінституті міста Полтави створив контрреволюційну націоналістичну групу. По його завданню учасники цієї групи розповсюджу-

Григорій Коваленко. Дім Григорія Квітки-Основ'яненка в селі Основі

вали націоналістичну літературу, вели роботу з підготовки кадрів для активних націоналістичних антирадянських виступів». А ось – і про «злочинні» переконання видатного полтавця: «Коваленко – український історик та письменник, у своїй викладацькій і літературній діяльності (історія України) постійно протягував націоналізм. Деякі його роботи заборонені для користування. При зустрічах він неодноразово наголошував, що радянська влада знищує українського селянина, що більшовики проводять великоросійську політику, підгрибаючи під себе національні республіки...»

За сфабрикованим обвинуваченням – «учасник і організатор підпільної контрреволюційної націоналістичної організації» – 20 серпня 1937 року Григорій Коваленко був заарештований, а вже 15 грудня за постановою особливої трійки УНКВС у Полтавській області був розстріляний у міській в'язниці. Місце його захоронення невідоме. Реабілітований 1969 року.

Сьогодні біографічні відомості про Г. О. Коваленка допитливий читач може по крупинках зібрати з різних джерел і ресурсів (хоч, звісно, хотілося б мати – та й не одну – солідну монографію про цю непересічну особистість). А от за бібліографію його творів досі ніхто не брався. Тож пропонуємо далі, з огляду на майбутніх дослідників, і такі обов'язково будуть, короткий перелік його друків, здебільшого маловідомих. Зауважимо, що Григорій Коваленко друкувався

під псевдонімами Грицько Коваленко, Гр. Ков., Г. К., Гр. Вільний, К. Вільний, К. В., Гр. Липняцький; Андрій Очеретяний, Гр. Смутний, Гр. Сьогобочній, Гр. См., Г. Коваленко-Коломацький, Coval-co.

Григорій Коваленко. Ілюстрація до вірша «Вечір» Т. Шевченка

ПУБЛІКАЦІ ГРИГОРІЯ КОВАЛЕНКА

У журналі «Зоря»:

1. Батьків заповіт // Зоря. – 1892. – № 19. – С. 366–367.
2. В справі видання популярно-наукових книжок // Зоря. – 1897. – № 22. – С. 438.
3. Видання «Посередника» // Зоря. – 1893. – № 6. – С. 121.
4. Вівсяний хліб // Зоря. – 1895. – № 21. – С. 409.
5. Вістки про недруковані твори і матеріали до життєпису Шевченка // Зоря. – 1893. – № 5. – С. 104.
6. Григорій Квітка-Основ'яненко // Зоря. – 1893. – № 16. – С. 321.
7. До Дніпра // Зоря. – 1896. – № 5. – С. 88.
8. Зоя. Драматична поема з життя древніх Єлинів // Зоря. – 1894. – № 15. – С. 337–340.
9. І в щасті не трать розуму // Зоря. – 1897. – № 1. – С. 7–10, 32–35.
10. Індійська пісня // Зоря. – 1896. – № 10. – С. 191.
11. Кость Олександрович Трутовський (некролог) // Зоря. – 1893. – № 8. – С. 162.
12. Несподіванки // Зоря. – 1897. – № 8. – С. 146–150.
13. Нові книжки // Зоря. – 1897. – № 23. – С. 458–459.
14. Ольга Михайлівна Максимовічівна // Зоря. – 1893. – № 24. – С. 482–483.
15. Омелян Партицький // Зоря. – 1891. – № 14. – С. 275–379 (?).
16. Пісня // Зоря. – 1891. – № 24. – С. 466.
17. Пригоди Діонісія Сарахузського // Зоря. – 1895. – № 14. – С. 264.
18. Про український театр // Зоря. – 1897. – № 20. – С. 398.
19. Руським матерям // Зоря. – 1892. – № 19. – С. 378–279.
20. Театральний з'їзд у Москві // Зоря. – 1897. – № 8. – С. 158.
21. Український театр // Зоря. – 1896. – № 23. – С. 453.
22. Чи справді Шевченко написав вірш «Слав'янам» // Зоря. – 1897. – № 22. – С. 438–439.
23. Чудодійна криниця // Зоря. – 1895. – № 16. – С. 355, 373.
24. Чума східня або людська // Зоря. – 1897. – № 6. – С. 115–118.
25. Щедрівки в Саратовській губернії // Зоря. – 1894. – № 24. – С. 526.
26. «Урядова» етнографія // Зоря. – 1897. – № 3. – С. 59.

У журналі «Літературно-науковий вістник»:

1. Аматорська вистава в селі. – 1901. – Т. 15. – Ч. II. – С. 16 (Хроніка: Театр і штука).
2. Аматорський спектакль. – 1900. – Т. 10. – Ч. II. – С. 63 (Хроніка: Театр і штука).
3. Б. Грінченко, Оповідання (Рецензія). – 1898. – Т. 3. – Ч. II. – С. 56.
4. Б. Грінченко, Степови квітки : вірші. Чернігов, 1899 (Рецензія). – 1899. – Т. 7. – Ч. II. – С. 200–201.
5. Батькове вищовання та інше. У Чернігові, 1898 (Рецензія). – 1899. – Т. 5. – Ч. II. – С. 68.

6. Б. П. Горленко, Южнорусскіє очерки (Рецензія). – 1898. – Т. 3. – Ч. II. – С. 155–156.
7. Безцензурна часопись. – 1901. – Т. 14. – Ч. II. – С. 24 (Хроніка: 3 науки і письменства).
8. Бородаєвський. Як розвести на піску сосновий бір (Рецензія). – 1908. – Т. 43. – С. 188–189.
9. В справі германізації в Пруссії. – 1901. – Т. 14. – Ч. II. – С. 49 (Хроніка: 3 громадського життя).
10. В справі еміграції з Полтавщини. – 1901. – Т. 14. – Ч. II. – С. 50 (Хроніка: 3 громадського життя).
11. В справі одної рецензії. – 1901. – Т. 16. – Ч. II. – С. 2 (Хроніка: 3 науки і письменства).
12. В справі ширення книжок у народі. – 1901. – Т. 15. – Ч. II. – С. 24 (Хроніка: 3 науки і письменства).
13. В. Доманицький. Товариські крамниці (Рецензія). – 1908. – Т. 43. – С. 189.
14. Вечір в пам'ять Т. Шевченка в Катеринославі. – 1900. – Т. 10. – Ч. II. – С. 218 (Хроніка: Персоналія).
15. Вечір в пам'ять Т. Шевченка в Чернігові. – 1900. – Т. 10,4. II. – С. 217 (Хроніка: Персоналія).
16. Вічний календар : оповідане. – 1900. – Т. 10. – Ч. I. – С. 5–20.
17. Вулиця Шевченка у Чернігові. – 1899. – Т. 7. – Ч. II. – С. 117 (Хроніка: 3 науки і письменства).
18. Г. Петров. («На Божій дорозі») (Рецензія). – 1907. – Т. 39. – С. 450–451.
19. Ганна Барвінок (О. М. Кулішева). Молодича боротьба. С.-Петербург, 1899 (Рецензія). – 1900. – Т. 10. – Ч. II. – С. 56.
20. Гнилоцир, Василь [Гнилоциров] [Некролог]. – 1901. – Т. 13. – Ч. II. – С. 16.
21. Голодний рік у Херсонщині. – 1900. – Т. 12. – Ч. II. – С. 198 (Хроніка: 3 громадського життя).
22. Голос про народні ніколи. – 1901. – Т. 15. – Ч. II. – С. 24 (Хроніка: 3 науки і письменства).
23. Дебют [А. Яблоновський] : оповідане. З рос. пер. Гр. Коваленко-Коломацький. – 1902. – Т. 19. – Ч. I. – С. 72–85.
24. Доклади про український театр і його неволю. – 1899. – Т. 5. – Ч. II. – С. 64 (Хроніка: 3 науки і письменства).
25. Домашня фотографія (із записок одного провінційного панка) : оповідане. – 1899. – Т. 7. – Ч. I. – С. 253–263.
26. Еміграція з Фінляндії. – 1901. – Т. 14. – Ч. II. – С. 50 (Хроніка: 3 громадського життя).
27. Життя Евгена Гребінки [з портретом]. – 1899. – Т. 5. – Ч. II. – С. 71–92.
28. З Кавказу на Україну : дорожні замітки. – 1904. – Т. 28. – Ч. I. – С. 135–144.
29. З культурного життя на Україні. Лист з Чернігова. («Курси» для сільських учителів. – Вечерниці та промова В. Науменка з нагоди століття нової української літератури. – Те ж питання у Чернігівській раді міській). – 1898. – Т. 4. – Ч. II. – С. 31–34.
30. З культурного життя на Україні. Лист з Чернігова (Шевченкові роковини. – Лекції В. В. Лесевича та В. А. Мякотіна. – Вистава малярська. – Спектаклі М. Кропивницького. – Помер М. Улезко). – 1898. – Т. 3. – Ч. II. – С. 128–135.

31. З Орельських степів. – 1902. – Т. 17. – Ч. II. – С. 25 (Хроніка: 3 громадського життя).
32. З тов. для видавання дешевих і позиточних книжок у Петербурзі. – 1899. – Т. 7. – Ч. II. – С. 135.
33. Заборонені для читалень книжки. – 1901. – Т. 13. – Ч. II. – С. 58 (Хроніка: 3 науки і письменства).
34. Заказ кольпортажі. – 1901. – Т. 13. – Ч. II. – С. 137 (Хроніка: 3 громадського життя).
35. Зрада : драматичний епізод у трьох актах із початку XVIII віку. – 1904. – Т. 26. – Ч. I. – С. 234–268.
36. І. Л. Шраг. Святкування 25-літнього ювілею його суспільної діяльності. – 1900. – Т. 10. – Ч. II. – С. 214–217 (Хроніка: Персоналія).
37. Ідеаліст : оповідання. Андрієви Михайловичу Грабенкови на незабудь. – 1902. – Т. 19. – Ч. I. – С. 212–222.
38. Із оповідань О. Яблоновського. – 1902. – Т. 19. – Ч. I. – С. 71–72.
39. К. Фортунатовъ. Національні області Росії (Рецензія). – 1907. – Т. 37. – С. 373–375.
40. Кащенко А. Ф. Зоря нового життя (Рецензія). – 1908. – Т. 41. – С. 441–442.
41. Кілько вмирає дітей у Росії. – 1901. – Т. 14. – Ч. II. – С. 50 (Хроніка: 3 громадського життя).
42. Кілько стоять Росії клясичні мови. – 1901. – Т. 14. – Ч. II. – С. 50 (Хроніка: 3 громадського життя).
43. Колядки і холодна. – 1901. – Т. 13. – Ч. II. – С. 211 (Хроніка: 3 науки і письменства).
44. Куліш. Повне видання творивъ : Досвітки, думи та поеми. Харків, 1899 (Рецензія). – 1899. – Т. 7. – Ч. II. – С. 62.
45. Культурна держава в Азії. – 1902. – Т. 17. – Ч. III. – С. 24 (Хроніка: 3 науки і письменства).
46. Легкий заробіток. – 1900. – Т. 12. – Ч. I. – С. 134–136.
47. Лист. Присвята Шановній Людмилі Олексіївні Василевській [Дніпровій Чайці]. – 1900. – Т. 12. – Ч. I. – С. 127–134.
48. Листа 30 творів Грінченка. 1898. – Т. 3. – Ч. 2. – С. 56–58.
49. М. Комар. Оповідання про Богдана Хмельницького. С.-Петербург, у 1901 (Рецензія). – 1902. – Т. 17. – Ч. III. – С. 5.
50. Маруся : оповідане [В. Короленко]. З рос. пер. Григорій Коваленко. – 1901. – Т. 13. – Ч. I. – С. 197–230, 324–351.
51. Михайло Адамович Кретчмер : посмертна згадка. – 1898. – Т. 3. – Ч. II. – С. 151.
52. Море : оповідання. – 1902. – Т. 17. – Ч. I. – С. 39–55.
53. Московська «каверза» : оповідане. – 1901. – Т. 16. – Ч. I. – С. 256–261.
54. На гімнастиці : фотографії з життя новобранця. – 1903. – Т. 22. – Ч. I. – С. 147–149.
55. На славесности : фотографії з життя новобранця. – 1903. – Т. 22. – Ч. I. – С. 143–147.
56. На Тарасовій горі. – 1903. – Т. 22. – Ч. II. – С. 61–62 (Хроніка: 3 науки і письменства).
57. Народні вистави у Владикавказі. – 1900. – Т. 12. – Ч. II. – С. 130 (Хроніка: Театр і штука).
58. Народні пісні : оповідане. У Чернігові, 30 січня 1899. – 1899. – Т. 6. – Ч. I. – С. 24–37.
59. Народний театр у Херсоні. – 1901. – Т. 13. – Ч. II. – С. 145 (Хроніка: Театр і штука).
60. Націоналізм у музиці. – 1902. – Т. 20. – Ч. II. – С. 43 (Хроніка: Театр і штука).
61. Національна Рада (Рецензія). – 1907. – Т. 40. – С. 173.
62. Не кидайте бісеру : голос з України. – 1905. – Т. 32. – Ч. II. – С. 61–65.
63. Нова ера в життю Харківщини. – 1901. – Т. 16. – Ч. III. – С. 2 (Хроніка: 3 науки і письменства).
64. Нова українська драма. – 1904. – Т. 25. – Ч. II. – С. 185–186 (Хроніка: Театр і штука).
65. Нові розмови в рос. пресі укр. слово. – 1902. – Т. 20. – Ч. II. – С. 30 (Хроніка: 3 науки і письменства).
66. Одеська цензура в р. 1900. – 1901. – Т. 14. – Ч. II. – С. 24 (Хроніка: 3 науки і письменства).
67. Оповідання д. Канівецького. – 1901. – Т. 16. – Ч. II. – С. 3 (Хроніка: 3 науки і письменства).
68. Освіта в Херсонському повіті. – 1900. – Т. 11. – Ч. II. – С. 143 (Хроніка: 3 науки і письменства).
69. Павлови Грабовському: над сьвіжими могилами. – 1903. – Т. 21. – Ч. II. – С. 129–130.
70. Памятник на могилі Леоніда Глібова. – 1899. – Т. 7. – Ч. II. – С. 202 (Хроніка: 3 науки і письменства).
71. Памятник на могилі Опанаса Марковича в Чернігові [з рисунком пам'ятника]. – 1899. – Т. 7. – Ч. II. – С. 107–110.
72. Памятник поету Нікітину. – 1901. – Т. 13. – Ч. II. – С. 136 (Хроніка: 3 науки і письменства).
73. Переклад сьвятого письма. – 1901. – Т. 13. – Ч. II. – С. 137 (Хроніка: 3 науки і письменства).
74. Переклади українських творів. – 1904. – Т. 25. – Ч. II. – С. 55 (Хроніка: 3 науки і літератури).
75. Переселене з України. – 1901. – Т. 14. – Ч. II. – С. 50 (Хроніка: 3 науки і письменства).
76. Переселене з Херсонщини. – 1900. – Т. 11, ч. II. – С. 79 (Хроніка: 3 науки і письменства).
77. Перший дебют : оповідання-хроніка. – 1903. – Т. 24. – Ч. I. – С. 93–108.
78. Петербурське товариство ім. Шевченка. – 1902. – Т. 17. – Ч. II. – С. 24 (Хроніка: 3 громадського життя).
79. По обіді й до ночі : фотографії з життя новобранця. – 1903. – Т. 22. – Ч. I. – С. 149–152.
80. Про книги (Рецензія). – 1908. – Т. 42: 412.
81. Про український університет. – 1903. – Т. 22. – Ч. II. – С. 65–66 (Хроніка: 3 науки і письменства).
82. Проект М. Левитського. – 1901. – Т. 15. – Ч. II. – С. 17 (Хроніка: 3 громадського життя).
83. Рецензії на українські книжки. – 1904. – Т. 25. – Ч. II. – С. 55–56.
84. Російська преса про Галичину. – 1904. – Т. 25. – Ч. II. – С. 53–54 (Хроніка: 3 науки і письменства).
85. Сікуція. – 1901. – Т. 14. – Ч. I. – С. 58–60.
86. Славянські дурисьвіти. – 1904. – Т. 25. – Ч. II. – С. 191–192 (Хроніка: 3 громадського життя).
87. Старому салдату – нова служба : фотографії з життя новобранця. – 1903. – Т. 22. – Ч. I. – С. 152–153.
88. Століте «Енеїди» Івана Котляревського [з портретом Котляревського]. – 1898. – Т. 4. – Ч. II. – С. 1–10.
89. Святкування пам'яті Т. Шевченка у Челябінську (Сибірі). – 1900. – Т. 10. – Ч. II. – С. 217–218 (Хроніка: Персоналія).

90. Т. Т. Єж. Вдосвіта (Рецензія). – 1908. – Т. 42. – С. 600.
91. Тарабанщик-доглядач : справжній випадок. – 1901. – Т. 14. – Ч. I. – С. 288–291.
92. Театр у Чигирині. – 1902. – Т. 18. – Ч. II. – С. 13 (Хроніка: Театр і штука).
93. Україна в російській пресі. – 1904. – Т. 25. – Ч. II. – С. 177–179 (Хроніка: 3 науки і літератури).
94. Українська вистава у Юреві. – 1904. – Т. 25. – Ч. II. – С. 61 (Хроніка: Театр і штука).
95. Український «Фауст». – 1901. – Т. 13. – Ч. II. – С. 58 (Хроніка: Театр і штука).
96. Український альманах в Катеринославі. – 1903. – Т. 21. – Ч. II. – С. 135 (Хроніка: 3 науки і письменства).
97. Український театр у Одесі. – 1904. – Т. 25. – Ч. II. – С. 185 (Хроніка: Театр і штука).
98. Український театр у Одесі. – 1901. – Т. 14. – Ч. II. – С. 46 (Хроніка: Театр і штука).
99. Український театр у Росії. – 1902. – Т. 20. – Ч. II. – С. 24 (Хроніка: Театр і штука).
100. Український театр у Росії. – 1901. – Т. 13. – Ч. II. – С. 71 (Хроніка: Театр і штука).
101. Український театр у Росії. – 1904. – Т. 25. – Ч. II. – С. 60–61 (Хроніка: Театр і штука).
102. Український театр у Таганрозі. – 1900. – Т. 10. – Ч. II. – С. 144 (Хроніка: Театр і штука).
103. Український театр у Херсоні. – 1901. – Т. 14. – Ч. II. – С. 34 (Хроніка: Театр і штука).
104. Український театр. – 1903. – Т. 22. – Ч. II. – С. 152 (Хроніка: Театр і штука).
105. Український театр. – 1904. – Т. 25. – Ч. II: 60–61 (Хроніка: Театр і штука).
106. Українські переселенці на Кавказі. – 1900. – Т. 10. – Ч. II. – С. 144; Т. 11. – Ч. II. – С. 144 (Хроніка: 3 громадського життя).
107. Українські пісні у війську. – 1900. – Т. 12. – Ч. II. – С. 130 (Хроніка: Театр і штука).
108. Фольклор і національна свідомість. – 1904. – Т. 25. – С. 54–55 (Хроніка: 3 науки і літератури).
109. Церковні школи в Херсонщині. – 1900. – Т. 11. – Ч. II. – С. 80 (Хроніка: 3 громадського життя).
110. Чи варта що народня освіта на Україні. – 1902. – Т. 18. – Ч. II. – С. 11 (Хроніка: 3 науки і письменства).
111. Чи новий зворот? [голод і звернення на навчання]. – 1902. – Т. 20. – Ч. II. – С. 24 (Хроніка: 3 громадського життя).
112. Ще про проф. Флоринського. – 1902. – Т. 17. – Ч. II. – С. 13 (Хроніка: 3 науки і письменства).
113. Ювілейна вистава в Херсоні в 40-ві роковини смерті Т. Шевченка. – 1901. – Т. 14. – Ч. II. – С. 33 (Хроніка: Театр і штука).
114. Я. Демченко. Правда обь украинофильстві. Київ, 1906 (Рецензія). – 1906. – Т. 34. – С. 206–207.
115. Як поважають Великоруси своїх письменників. – 1902. – Т. 17. – Ч. II. – С. 15 (Хроніка: 3 науки і письменства).
116. Успіх української новелі [Пені «Сердечна опіка»]. – 1904. – Т. 25. – Ч. II. – С. 179 (Хроніка: 3 науки і літератури).
117. Україніса в російських газетах. – 1904. – Т. 25. – Ч. II. – С. 56–58 (Хроніка: 3 науки і літератури).

В інших збірниках:

1. Від Полтавської громади Української Демократичної партії (радикально-демократичної) // Рідний Край. – 1906. – 31 березня (ст. ст.) – С. 1–2.
2. Грамота св. Феодосія, митрополита Чернігівського // Київская Старина. – 1905. – 5. – С. 158–159.
3. Евгений Гребинка : биогр. очерк // Земській Сборникъ Черниговской губернии. – 1898.
4. З життя Т. Шевченка // Рідний Край. – 1906. – № 8. – С. 10–11.
5. Земство і місто, з поводу питання про надане більшим містам прав повітових земств // Земській Сборникъ Черниговской губернии. – 1898.
6. Иван Котляревский : биогр. очерк с портр. Котляревского // Земській Сборникъ Черниговской губернии. – 1898.
7. К народной медицине малорус сов // Этнографическое обозрение. – 1899. – № 10.
8. К. Ів. – На шляху невпинної праці (до 40-ліття діяльності Гр. Коваленка) // Плужанин. – 1926. – № 12. – С. 29.
9. Коваленко Г., Манжура И. К народной медицине малоруссов // Этнографическое обозрение. – 1891. – Кн. XI. – № 4. – С. 169–183.
10. Крилиці в народній мітології // Записки Полтавського наукового при Всеукраїнській Академії Наук Товариства. – Полтава, 1928. – Вип. II. – С. 17–39.
11. Некоторые черты украинского стиля в связи с вопросом происхождения хаты // Труды Полтавской ученой архивной комиссии / под ред. И. Фр. Павловского и др. – Полтава, 1912. – Вып. 9. – С. 81–109.
12. О народной медицине в Переяславском уезде Полтавской губернии // Этнографическое обозрение. – 1891. – Кн. IX. – № 2. – С. 141–149.
13. Очеркъ жизни и дѣятельности украинскаго этнографа и народнаго врача С. Д. Носа (1829–1900) // Київская Старина. – 1901. – Кн. IX. – С. 363–400.
14. Письма Евгения Павловича Гребенки к Н. М. Новицкому // Труды Полтавской ученой архивной комиссии / под ред. И. Фр. Павловского и др. – Полтава, 1914. – Вып. 11. – С. 1–25.
15. Яцько та Стецько (дитяча п'єса на 1 дію) // Новими стежками. – 1922. – № 2. – С. 51–56.

КНИГИ ГРИГОРІЯ КОВАЛЕНКА

1. Вид чого вмерла Мелася : оповидання про обклад [дифтерію] / написав Грыцько Коваленко. – Чернігів : Друк. Губерн. Земства, 1897. – 38 с.

- 2 Вишнівська справа : Листи з архіва урядника Корнія Кудляя. – К. : Друк. 1-ої Київ. Друк. Спілки ; [Львів] : Накладом Укр.-Руської Видавн. Спілки, 1913. – 50 с.
- 3 Від чого вмерла Мелася? : оповідане про задавку [дифтерію] / написав Грьцько Коваленко. – Львів : Коштом і заходом Т-ва «Просьвіта»; Друк. Наук. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1902. – 32 с. – (Вид-во Т-ва «Просьвіта»; Ч. 269, рік 1902, кн. 10).
- 4 Вічний календар : [оповідання]. – К. : Друк. 1-ої Київ. Друк. Спілки ; [Львів] : Накладом Укр.-Руської Видавн. Спілки, 1913. – 23 с. : мал.
- 5 Вода в природі / К. Вільний [псевд.]. – Львів : Наклад П. Буняка. – 16 с. – (Б-ка «Доброї новини»; Ч. 7).
- 6 Ворожка (комедія на 1 дію). – Полтава : Рідна хата, 1908. – 20 с.
- 7 Ворожка : Комедія на 1 дію. – Полтава, 1917. – 23 с.
- 8 Деятельность и значение И. П. Котляревского в истории украинского общества. – Чернигов : Тип. Губерн. земства, 1904. – 12 с.
- 9 Евгений Гребинка : биогр. очерк / Гр. Коваленко. – Чернигов : Изд. ред. «Зем. сб. Черниг. Губернии». Тип. Губерн. земства, 1899. – 29 с.
- 10 Жарти життя : оповідання. – 2-е вид. – Черкаси : Сіяч, 1917. – 219 + [2] с. – (Вид-во «Сіяч»; № 12).
- 11 Жарти життя : оповідання. – К. : Друк. 1-ої Київ. [Спілки] Друк. Справи ; [Львів] : Коштом Укр.-Руської Видавн. Спілки, 1911. – 193, [2] с. : іл. – На обкл. : Друк. 1-ої Київ. Друк. Спілки.
- 12 З часів поривів і надій, 1900–1903 : (оповідання та інше). – К. : [Друк. Акц[іонер.], 1903.
- 13 Задачи и цели фельдшерско-акушерской организации. – Полтава : Тип. И. Ш. Гуревича, 1912. – 14 с.
- 14 Иван Котляревский : биогр. очерк с портр. Котляревского. – Чернигов : Изд. ред. «Зем. сб. Черниг. Губернии». Тип. Губерн. земства, 1898. – [2], 20 с.
- 15 Історія України : з мал. – 3-є вид., допов. – К. : Вид-во книгарні Є. Череповського, 1917. – 212 с.
- 16 Клопит у сели Билашівці : оповідання про сифіліс / написав Грьцько Коваленко. – [Чернігів] : Выдав Б. Гринченко : [Друк. Губ[ерн]. Земства, 1899]. – 24 с. – (Вид. Б. Гринченка ; № 41).
- 17 Колядники : різдвяна дія. – Полтава : Друк. Я. Е. Брауде, 1917. – 16 с.
- 18 Людина і громада : Думки про добро і правду – 2-є вид. – Черкаси : Сіяч, [1917]. – 48, [1] с. – (Вид-во «Сіяч»; № 7).
- 19 Людина і громада : Думки про добро і правду. – К. : Вік. Друк. В. П. Бондаренка та П. Ф. Гніздовського, 1913. – 50 с. – (Селянська б-ка; № 69).
- 20 Море : [оповідання]. – К. : Друк. 1-ої Київ. Друк. Спілки ; [Львів] : Накладом Укр.-Руської Видавн. Спілки, 1913. – 22 с. : мал.
- 21 Не слід мовчати : (На увагу громадянства) : (З фотографічними знімками та планами). – [К.] : Видав Г. Коваленко-Коломацький (Гр. Сьогобочній). [Друк. Акц[іонер.] О-ва «П. Барський», 1913. – 24 с. : іл. – (До справи будови пам'ятника Т. Г. Шевченкові).
- 22 Одна из тайн природы : Условия, влияющие на пол. зародыша, по данным опытов автора. – Полтава : Тип. Г. И. Маркевича, 1912. – 19 с.
- 23 Оповідання з історії українського народу од найдавніших до нових часів. – Полтава : Тип. Г. І. Маркевича, 1907. – [4], 202 с.
- 24 Оповідання з української історії для початкових шкіл. – Черкаси, 1918.
- 25 Очерк жизни и деятельности С. Д. Носа (Номиса). – К., 1903.
- 26 Очерк жизни и деятельности украинского этнографа и народного врача С. Д. Носа. – К. : Типолитограф. Имп. Ун-та св. Владимира акц[іонер.] о-ва Н. Т. Корчак-Новицкого, 1901. – [2], 38 с. – (Відб. із журн. : Киев. старина. – 1901).
- 27 Панас Мирний. Посмертна згадка. – Полтава, 1920. – 7 с.
- 28 Пошестна хвороба чума на людях : Як розпізнати сю хворобу и як од неї боронитися. – Чернигов : [Благотвор. о-во изд. общеполез. и дешевых кн.]. Друк. Губерн. правления, 1897. – 20 с. (Благотвор. о-во изд. общеполез. и дешевых кн.; № 17).
- 29 Правдъве слово та инши оповідання Грьцька Коваленка. – Чернигов : Друк. Губерн. правления, 1896. – 40 с.
- 30 Про Євгена Гребінку : (У столітні роковини його народження). – К. : Друк. Київ. 2-ої Артлі, 1912. – 16 с. : портр. – (Б-ка «Села» ; № 4).
- 31 Про життє і працю Марка Кропивницького, батька українського театру. – Полтава : Виданне книгарні Г. І. Маркевича. Електр. друк. Г. І. Маркевича, 1910. – 18 с. : портр. – (Передрук із кн. : Кропивницький М. Повний збірник творів. Т. 1. – Полтава, 1910).
- 32 Про кріпацьку неволю, як вона настала і як зникла. – [К.] : Вік. [Друк. 1-ої Київ. Друк. Спілки, 1911]. – 64 с. (Селянська б-ка ; № 66).
- 33 Про пташок та про комах. – Полтава : Изд. ред. «Союз покровит[ельства] Животным». Типолитограф. Губерн. правления, 1907. – 30, [1] с. : мал.
- 34 Про пташок та про комах / написав Гр. Коваленко. – 2-є вид., допов. – Полтава : Друк. Г. І. Маркевича, 1912. – 36 с. : іл.
- 35 Про український стиль і українську хату. – К. : Друк. Акц[іонер.] т-ва «П. Барський», 1912. – 28 с. : іл. – (Відб. із журн. : Укр. Хата. – 1912. – № 4–5).
- 36 Спогади про Миколу Віталієвича Лисенка Г. Коваленка-Коломацького (Гр. Сьогобочного) : з мал. і авторграфом. – Львів : Загальна Друк., [1913]. – 22, [1] с. :

- іл. – (Б-ка ілюстр. України; Ч. 2). – У кн. також листи М. В. Лисенка до Г. А. Коваленка.
- 37 Тарасове свято – Полтава : Видано коштом Полтав. повіт. земства, 1917. – 16 с.
- 38 У сонячній країні : (оповідання). – Харків : Наук. думка, 1927. – 48 с.
- 39 Українська історія : оповідання з історії України від найдавніших часів, з вступним словом про всесвітню історію : з мал. – 3-є вид., допов. – К. : Вид-во книгарні Є. Череповського, 1917. – 212 с.
- 40 Українська історія : оповідання з історії України від найдавніших до наших часів, з вступним словом про всесвітню історію, з портретами, картами й малюнками / написав Грицько Коваленко. – 2-е вид., допов. – [К.] : Вік. [Друк. 1-ої Київ. Друк. Спілки, 1912]. – 240 с. : портр., мал., карти. – (Селянська б-ка; № 68).
- 41 Хто такий Тарас Шевченко : з додатком малюнків та портретів, вірша [«Т. Шевченко»] Г. Комарівни та афоризму (думки) Д'Ізраелі: із 16-тьма малюнками та портретами / Розказав Г. Коваленко-Коломацький (Гр. Гетьманець) [псевд.]. – [2-е вид.], передрук. вид. 1913 р. – К. : Видано коштом авт. Друк. 2-ї Артїлі, 1914. – 32 с. : іл., портр. – На тит. арк. та обкл. : До 100-літніх роковин народження Великого Кобзаря України, 1814–1914.
- 42 Хто такий Тарас Шевченко : У книжці 12 малюнків та портретів і автограф (письмо) Тараса Шевченка / розказав Гр. Гетьманець [псевд.]. – К. : Видано коштом авт. Друк. А. Пономарьова, п. о. І. Врублевського, 1913. – 32 с. : портр., мал. – На тит. арк. та обкл. : До 100-літніх роковин народження Великого Кобзаря України.
- 43 Чим шкодять нам євреї? – К. : Друк. С. А. Борисова, 1907. – 19 с.
- 44 Чума на людях / Гр. Коваленко. – Чернигів, 1897. – 20 с.
- 45 Щасливий край : жарт в 1 дії Грицька Коваленка. – Полтава : Друк. Ф. Шиндлера, 1908. – 19 с.
- 46 Як гоїти рани. – Полтава : Тип. О. Я. Брауде, 1914. – 20 с.
- 47 Як збудувати гарну хату малими коштами. – Харків, 1929.
- 48 Як ми боронилися від холери : оповіданє. – Стрий : Накладом Ради Повітової. З печатні А. Міллера Сина, 1906. – 34 с.
- 49 Як ми боронылыся од холеры : оповидання Грыцька Коваленка. – К. : Вік. Коштом кныгарни «Кіев. Старины». Друк. Н. А. Гирича, 1905. – 35 с. – (Селянська б-ка ; № 51).
- 50 Як побороти нашого ворога? : (про туберкульоз). – Полтава : Друк. О. Л. Брауде, [1913]. – 28 с. : портр., іл. – (Б-ка «Життя й Знання»). – У кн. портр. Л. Пастера та Р. Коха.
- 51 Як треба боронитися од холери. – 2-е вид. – Полтава : Друк. Ф. Шиндлера, 1908. – 16 с.
- 52 Як треба боронитися од холери – 3-е вид. – Полтава, 1910.
- 53 Як треба боронитися од холери. – 4-е вид. – Полтава : Рідна хата, 1911. – 14, [2] с.
- 54 Яка нам корысть від «чорної сотні»? – К. : Тип. С. А. Борисова, 1907. – 20 с.

